

Sınıf Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi

Habibe SEVİM*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun

<https://orcid.org/0009-0006-1040-6188>

*hbbsvm@gmail.com

<http://doi.org/10.5281/zenodo.7789152>

Araştırma Makalesi

Makale Tarihiçesi:

Geliş tarihi: 2023/01/10

Kabul tarihi: 2023/03/25

Online Yayınlanma: 2023/03/31

Anahtar Kelimeler

Sınıf Öğretmeni

Yenilik

Yenilikçilik

Bireysel Yenilikçilik

ÖZET

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi, yenilikçilik kategorilerine ayrılması ve kategorilerin sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti, medeni durumu, yaşı, kıdem yılı ve okuldaki kıdem yılı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma olarak tarama modeli ile yapılmıştır. Çalışmada verileri toplamak için Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ve Kılıçer ve Odabaşı (2010) 'nın dilimize uyarladığı bireysel yenilikçilik ölçeği ve öğretmenlerin demografik bilgilerini öğrenmek için kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Çalışma 2022-2023 eğitim yılında Adıyaman iline bağlı Besni ilçesinde resmi devlet okullarında görevli 45 sınıf öğretmenin katılımıyla yapılmıştır. SPSS istatistik programında verilerin analizi yapılmıştır. Betimsel analize bağlı olarak verilerin frekansları, yüzdeleri belirlenmiş olup t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri de kullanılmıştır. Çalışma neticesinde sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun, bireysel yenilikçilik kategorilerinden "öncü" kategorisinde yer aldığı ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin yüksek düzeyde yenilikçi oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyetleri, medeni durumları, yaşları, kıdem yılları ve okuldaki kıdem yıllarına göre aldıkları bireysel yenilikçilik puanları arasında önemli bir farklılık görülmemektedir.

Examination of Individual Innovativeness Levels Of Classroom Teachers

Research article

Article History:

Received: 2023/01/10

Accept: 2023/03/25

Available online: 2023/03/31

Keywords:

classroom teacher

innovation

innovativeness

individual innovativeness

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the individual uses and categories of class groups and to evaluate them in terms of gender, marital status, age, years of seniority and years of seniority at school. The screening model used in the research, one of the quantitative research approaches. As a data collection tool, Hurt, Joseph, and Cook (1977) searched, Kılıçer and Odabaşı (2010) adapted the "Personal Innovation Scale" to Turkish, information. The research was carried out with 45 classroom teachers working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in the Besni district of Adıyaman province in the 2022-2023 academic year. The analysis of the data was made with the SPSS statistical program. Statistical estimation such as descriptive variance (ANOVA) were used in the analysis of the data. As a result of the research, it was found in the "pioneer" class of the individual uses category groups of the class groups. In the study, it was revealed that the values of combining individual accumulations were at a high level. It does not show a variable in terms of individual variability scores according to the variables of gender, marital status, age, seniority and seniority at school.

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek, yenilikçilik kategorilerine ayırmak ve çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelemektir.

Bulduğumuz zaman diliminde bilim ve teknolojik gelişmeler bilginin sürekli olarak değişmesine neden olmaktadır. Bilgi, devamlı olarak oluşan gelişmeler ve değişmeler ile

güncelliğini hızlı bir şekilde kaybetmektedir. Bu yüzden bireyler, çağdaşlık seviyesine ulaşmaları için yeni beceri ve bilgilere sahip olmalıdırlar (Akkoyunlu, 2008).

Ortaya çıkan değişim ve gelişmeler eğitim felsefesinde , eğitim programlarında, eğitim anlayışında yeniliklerin ve değişimlerin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Günümüzde bilginin devamlı değişim halinde olması öğrenmeyi devamlı hale getirmekte ve böylece öğrenmeyi öğrenme kavramını çağa ayak uyduran bireyler anlayışının oluşturulmasında gerekli bir nitelik olduğu sonucu çıkmaktadır (Coşkun Diker, 2009).

Bilişim teknolojileri ile sürekli değişmekte olan bireylerin, ortaya çıkan yeni bilgilere ulaşım oluşun yenilikleri benimsemeleri noktasında eğitim kurumlarına fazlaca görev ve sorumluluklar yüklenmektedir. Bireylerin yenilikçilik düzeylerinin yüksek olması teknoloji ile yeni bilgilere ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Günümüzde bireylerin her şartta bilgiye ulaşabildiği, problem çözebildiği, yenilik üretebildiği kısacası yenilikçi özellikler gösterdiği söylenebilir (Rogers E. M., 1995).

Yenilikçi uygulamalar ve düşünceler, becerileri açısından öğretmenlerin eğitim öğretim ile ilgili çalışmalarda bulunmaları, yenilikçi ve çağdaş eğitim konularında öğrendiklerini derslerde kullanmaları önem kazanmaktadır (Xu ve Chen, 2010). Eğitim sürecinde oluşan yenilikleri eğitim ortamında öğrencilere aktarırken öğretmenlere bu konuda önemli görevler düşmektedir.

Sınıf yönetimini iyi bir şekilde sağlamak, öğrenmeyi gerçekleştirmek, güven vermek, topluma öncülük etmek, değerlendirmek öğretmenlerin en önemli sorumluluklarındandır (Sünbül, 1996).

Eğitim sisteminde yadsınamaz derecede önem teşkil eden öğretmenlerin, yenilikçilik ile ilgili beceriler ve öğretmenlerin yenilikçilik özellikleri ile ilgili düşüncelerinin neler olduğunun öğrenilmesi çok önemlidir. Okulun etkili, etkin, değişen, dönüştürülen ve öğrenen bir örgüt olmasını sağlayabilecek olan yenilikçi öğretmenler kurumların eğitim öğretim niteliklerinin artmasına yardımcı olabilmektedirler (Yılmaz ve diğ., 2014).

Değişim içinde olan bilgileri okul ortamında öğrencilere sunarken öğretmenlerin yeniliklere ayak uydurması gerekir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, yeni olanları takip edip benimseyerek oluşturdukları deneyimleri etkili şekilde öğrencilerine aktarmalıdır. Öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri okul ortamını, sınıfını ve öğrencilerini etkilemektedir. Yenilikçilik düzeyleri yüksek olan öğretmenler çağın gerektirdiği eğitim sisteminine daha etkin şekilde katılmaktadır.

Yenilik

Literatürü incelediğimizde yenilik kavramı ile ilgili günümüze kadar birçok tanım yapılmıştır. Latince "innovatus" kelimesinden türemiş olan, İngilizcede "innovation" anlamına gelen sözcük toplumla ilgili, kültürle ilgili ve yönetimle ilgili konularda yeni metotların kullanılması durumu şeklinde tanımlanmaktadır. Yenilik; eskiyerek artık yetersiz sayılan şeylerin yenilenip yararlı ve yeterli hale gelmesidir (TDK, 2022). Rogers (2003) tarafından yenilik, toplumda var olan bireylerce yeni olduğu sonucuna varılarak düşünülen bir nesne, fikir veya uygulama olarak tanımlanır (Rogers E. M., 2003).

Bir başka deyişle yenilik, işletmelerin kendi içindeki uygulamalarında, organizasyonlarında ya da dış ilişkilerinde yenileyip önemli derecede iyileştirdikleri ürünler, süreçler ile beraber yenilenen pazarlama yöntemidir (Oslo Kılavuzu, 2005). Yenilik, özellik bakımından farklı, yeni bilgilerin ve yeni şeylerin üretilmesidir (Lunvell, 2010).

Yenilikçilik

Yenilikçilik kavramı, genel anlamda yenilikçi olma durumudur (TDK, 2022). Yenilikçilik; yeni oluşan fikirlerin, uygulamaların ve ürünlerin toplumdaki diğer bireylerden daha önce benimsenmesidir (Rogers E. M., 2003). Yenilikçilik, kişilerin yeniliklere verdikleri tepkileri ifade eden bireysel fark değişkenidir (Handa ve Gupta, 2009). Yenilikçilik; risk alma, deneyime açık olma, yeni fikirlere liderlik etme, yaratıcı olma gibi kavramların bir arada bulunmasını sağlayan kavramdır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Yenilikçilik; öğrenme, yaratıcılık ve yenilik kavramlarını birleştirip bireyin bu kavramlar arasında etkileşim meydana getirip olumlu bir ortam oluşturulması şeklindedir (Palazzo, 2005). Braak (2001)'a göre yenilikçilik, değişime duyulan arzudur (Braak, 2001).

Bireysel Yenilikçilik

Bireyler yenilikler karşısında faal gözlemciler olmaktan ziyade yenilikleri oluşturanlardır ve toplumsal yenilenmeyi geliştirenlerdir (Gardner, 1990). Bireysel yenilikçilik, ortaya çıkan bir yeniliğin birey tarafından kabullenip geliştirilmesi veya uygulanmasıdır (Yuan ve Woodman, 2010). Bireysel yenilikçilik, bireyin yeni olanı arzu etmesi, kabul etmesi, yeniden bilgidен yararlanarak yeni olana karşı pozitif tepki vermesidir (Uzkurt, 2008).

Bireysel yenilikçilik, bir yeniliği kişilerin çevresinde bulunan diğer bireyler ile karşılaştırıldığında daha önce kabullenilmesidir (Flynn ve Goldsmith, 1993). Bireyin, bir yeniliğin benimsenmesinde, geliştirilmesinde ve uygulanmasında istekli olması yenilikçiliğini

göstermektedir (Parlar ve Cansoy, 2017). İnsanların durumlara farklı bakış açısından bakmaları yenilikleri benimsemelerini de etkilemektedir (Surry ve Brennan, 1998).

Yenilikçilik Kategorileri

Bireysel yenilikçilik çerçevesinde insanları yenilikçiler, erken benimseyenler, erken davrananlar, geç kalanlar, geride kalanlar olmak üzere beş kategoride değerlendirmek mümkündür (Neely ve Hii, 1998). Yeniliğin zaman içerisinde benimseme derecelerine göre bireyler kategorilere ayrılmaktadır. Benimseyici kategoriler yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekçiler olarak belirlenmiştir. (Rogers E. M., 2003).

Araştırmanın Amacı

Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek, yenilikçilik kategorilerine ayırmak ve çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelemek bu çalışmanın amaçlarıdır.

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçiliği ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde cinsiyetleri nasıl bir farklılık yaratmaktadır?
3. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde yaşları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?
4. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde medeni durumları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?
5. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde kıdem yılları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?
6. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde görev yaptıkları okuldaki kıdem yılı nasıl bir farklılık yaratmaktadır?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın sonuçları sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyine ait bulguları sunacaktır. Alan taramasında sınıf öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelendiği araştırmaların az olduğu dikkat çekmektedir. Sınıf öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılacak çalışmalara öncülük etmesi, sınıf öğretmenlerinin mesleki

becerilerini geliştirmeleri ve öğretmenler için oluşturulan hizmet içi eğitimlere konu olması yönünde önem oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırmada; 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Adıyaman ili Besni ilçesindeki devlete bağlı ilkokullarda görevli 45 sınıf öğretmeni görüşü ile verilerin toplanmasında bireysel yenilikçilik ölçeği ve kişisel bilgi formu araçlarından yararlanılmıştır.

MATERYAL ve METOD

- a) Araştırmada Adıyaman ili Besni ilçesinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini incelemek amaçlanmış olup betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden taram modeli tercih edilmiştir.
- b) Araştırma çalışma evreni, 2022-2023 eğitim döneminde Adıyaman ili Besni ilçesindeki devlet ilkokullarda görevli olan sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla 52 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Ölçeği eksiksiz cevaplayan 45 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur
- c) Araştırmada verileri toplamak için Kişisel Bilgi Formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği araçları kullanılmıştır.
- d) Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 29.0 paket programı ile bilgisayarda yapılmıştır. Araştırmada veri elde etmek için kullanılan ölçek toplamda 52 öğretmene uygulanmıştır. Öçeklerden 7 tanesinde eksik bilgi olmasından dolayı değerlendirilmemiştir. Toplam olarak 45 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırma sonucu ortaya çıkan verilerin betimsel analizleri için frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki fark bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) ile incelenmiştir.

Bu araştırmada cevabı aranan ana problem "Sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri nedir?" şeklindedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik seviyelerinin ve kategorilerinin belirlenmesi, bireysel yenilikçilerini etkileyen etkenlerin ortaya konulması ileriki zamanlarda yapılacak olan yeniliklerin başarılı bir şekilde gerçekteşmesi için rehber bir çalışma olacaktır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin ölçeklere verdikleri cevapların istatistiksel analizleri ve alt problemlere göre bu analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular bu bölümde sunulmaktadır.

Tablo 1. Sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	N	Yüzde %
Cinsiyet	Kadın	17	37.8
	Erkek	28	62.2
Medeni Durum	Evli	37	82.2
	Bekar	8	17.8
Yaş	26-35	20	44.4
	26-45	18	40
	46 ve üzeri	7	15.6
Kıdem	1-10 yıl	12	26.7
	11-20 yıl	25	55.5
	21 yıl ve üzeri	8	17.8
Okul Kıdemi	1-10 yıl	42	93.3
	11 yıl ve üzeri	3	6.7

Tablo 1. 'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 17(%37,8)'si kadınlardan, 28(%62,2)'i erkeklerden oluşmaktadır.

Medeni duruma bakıldığında evli öğretmenlerin sayısının 37(%82,2), bekar öğretmenlerin sayısının 8(%17,8) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş kategorisine göre 20(%44,4)'si 26 ile 35 yaş arasında, 18(%40) 'i 36 ile 45 yaş arasında, 7(%15,6)'si 46 yaş ve üzeridir.

Kıdem yılına göre öğretmenlerin 12(%26,7)'si 1 ile 10 yıl arasında, 25(%55,5)'i 11 ile 20 yıl arasında, 8(%17,8)'i 21 yıl ve üzeri kıdemde oldukları görülmektedir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki kıdem yılına göre sayıları 1 ile 5 yıl arası 32(%71,1), 6 ile 10 yıl arası 10(%22,2), 10 yıl ve üzeri 3(%6,7)'tür.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçiliği ne düzeydedir? "sorusuna ait cevapları belirlemeye yönelik öncelikle öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin genel betimsel bulgular açıklanmıştır.

Bireysel yenilikçilik düzeyi ölçeğinde katılımcıların bireysel yenilikçilik puanı 68'den yüksek ise yüksek düzeyde yenilikçi, 68 ile 64 arasında ise orta düzeyde yenilikçi ve 64'ten az ise düşük düzeyde yenilikçi olarak değerlendirilmektedir (Hurt ve diğ., 1977).

Yapılan analizlere göre sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin ortalaması 3.18 olarak bulunmuştur.

Tablo 2.'de sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri gösterilmiştir.

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri

Yenilikçilik Düzeyi	f	min.	mak.	%
Yüksek Düzeyde Yenilikçi	30	70	86	66.7
Orta Düzeyde yenilikçi	10	64	68	22.2
Düşük Düzeyde Yenilikçi	5	46	63	11.1
TOPLAM	45			100

Tablo 2.'e bakıldığında katılımcılardan %66,7'si yüksek düzeyde yenilikçi, %22,2'si orta düzeyde yenilikçi, %11,1'i düşük düzeyde yenilikçi olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yarısından fazlasının yüksek düzeyde yenilikçi olduğunu söyleyebilir. Katılımcıların yarısından fazlasının yüksek düzeyde yenilikçi olması olumlu bir durumdur.

Tablo 3.'de sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik kategorileri gösterilmektedir.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik kategorilerine göre dağılımı

Yenilikçilik Kategorisi	f	minimum	maksimum	\bar{X}	%
Yenilikçi	5	82	86	83,60	11.1
Öncü	25	70	80	75,20	55.6
Sorgulayıcı	11	63	68	65,81	24.4
Kuşkucu	4	46	46	50	8.9
Gelenekselci	0	0	0	0	0
TOPLAM	45				100

Tablo 3.'de sınıf öğretmenlerinin %11,1'i yenilikçi, %55,6 'sı öncü, %24,4 'ü sorgulayıcı, %8,9 'u kuşkucu olduğu görülmektedir. Gelenekselci kategorisine ise hiçbir öğretmen girmemiştir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde cinsiyetleri nasıl bir farklılık yaratmaktadır?" sorusuyla ilgili cevaplar belirlenmiştir.

Tablo 4.'te araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkeni ile ilgili sonuçlar verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular

Cinsiyet	n	Mean	Std.	Std.	%	F	Sig.	t
			Deviation	Error				
Kadın	17	3,2118	,33379	,08096	37,8	,073	,788	-,732
Erkek	28	3,2839	,31241	,05904	62,2			-,720
TOPLAM	45				100			

Tablo 4. 'e göre araştırmadaki öğretmenlerin 17(%37,8) 'si kadın, 28(%62,2) 'inin erkek olduğu belirtilmektedir.

Tablo 5. 'te araştırmadaki sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre bireysel yenilikçilik kategorilerine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik kategorilerinin cinsiyete göre dağılımı

Bireysel Yenilikçilik	Cinsiyet			
	Kadın	Erkek	Toplam	
	n	3	2	5
Yenilikçi	%	17.64	7.14	11.12
	n	7	18	25
Öncü	%	41.18	64.29	55.56
	n	5	6	11
Sorgulayıcı	%	29.42	21.42	24.44
	n	2	2	4
Kuşkucu	%	11.76	7.15	8.88
	n	0	0	0
Gelenekçi	%	0	0	0
Toplam	n	17	28	45
	%	100	100	100

Tablo 5. 'te cinsiyet değişkeninin bireysel yenilikçilik düzeyine etkisine bakıldığında, kadın öğretmenlerin %17,64 'ünün yenilikçi, %29,42'sinin sorgulayıcı, %41,18'inin öncü,

%11,76'sının kuşkucu olduğu; erkek katılımcılarının ise, benzer şekilde %7,14'ünün yenilikçi, % 21,42'sinin sorgulayıcı , %64,29'unun öncü, %7,15'inin kuşkucu oldukları görülmektedir.

Tablo 4. ve Tablo 5. ' e göre kadın ve erkek öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinde farklılaşmanın var olup olmadığını göstermek için bağımsız örneklem t-Testi yapılmış, testin sonucuna göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri ile cinsiyetleri arasında önemli bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada üçüncü alt problem olan "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde yaşları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?" sorusuna ilişkin yanıtlar aranmıştır.

Tablo 6. 'te öğretmenlerin yaşlarına göre ölçekten aldıkları ortalamaların karşılaştırılması için Tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin yaşları ile bireysel yenilikçilik ölçeği ortalamalarının karşılaştırılması

Yaş	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Lower Bound	Upper Bound	Min imu	Max imu	F	Sig.
26-35 yaş	20	3,2650	,30092	,06729	3,1242	3,4058	2,55	3,70	1,322	,277
36-45 yaş	18	3,3139	,31098	,07330	3,1592	3,4685	2,60	3,65		
46 ve üzeri yaş	7	3,0857	,37496	,14172	2,7389	3,4325	2,45	3,70		
Toplam	45	3,2567	,31884	,04753	3,1609	3,3525	2,45	3,70		

Tablo 6. 'ya bakıldığında 26 ile 35 yaş aralığındaki katılımcıların sayısı 20, 36 ile 45 yaş aralığındaki katılımcıların sayısı 18, 46 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcıların sayısı 7 olduğu görülmektedir.

Tablo 6. 'ya göre sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri üzerinde yaş değişkeninin etkisinin olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Test sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada dördüncü alt problem olan "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde medeni durumları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?" sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

Tablo 7. 'de sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkeni ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkiye ait istatistiksel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7. Sınıf öğretmenlerinin medeni durumlarının bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin istatistiksel verileri

Medeni Durum	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	F	Sig.	t
Evli	37	3,2581	,29451	,04842	2,614	,113	,064
Bekar	8	3,2500	,43916	,15526			,050

Tablo 8. 'de sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri medeni durum değişkenine ilişkin bulgular incelenmiştir.

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine ilişkin bulgular

Bireysel Yenilikçilik	Medeni Durum			Toplam
		Evli	Bekar	
	n	4	1	5
Yenilikçi	%	10.81	12.50	11.12
	n	21	4	25
Öncü	%	56.75	50	55.56
	n	9	2	11
Sorgulayıcı	%	24.33	25	24.44
	n	3	1	4
Kuşkucu	%	8.11	12.50	8.88
	n	0	0	0
Gelenekçi	%	0	0	0
	n	37	8	45
Toplam	%	100	100	100

Tablo 8. 'ye göre katılımcıların 37(%82,2) 'sinin evli, Katılımcıların 8(%17,8) 'inin bekar olduğu görülmektedir.

Tablo 7. ve Tablo 8. 'ye göre evli ve bekar öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri arasında farklılaşma olup olmadığını öğrenmek için bağımsız örneklem t-Testi yapılmıştır. Test

sonucuna bakıldığında öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada beşinci alt problem olan "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde kıdem yılları nasıl bir farklılık yaratmaktadır?" sorusunun yanıtları gösterilmiştir.

Tablo 9. 'de sınıf öğretmenlerinin kıdem yılına göre bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9. Sınıf öğretmenlerinin kıdem yılına göre bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin istatistiksel verileri

Kıdem Yılı	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Lower Bound	Upper Bound	Minimum	Maximum	F	Sig.
1-10 yıl	12	3,3583	,20652	,05962	3,2271	3,4896	3,10	3,70	1.316	,279
11-20 yıl	25	3,2500	,34217	,06843	3,1088	3,3912	2,55	3,65		
21 ve üzeri yıl	8	3,1250	,36450	,12887	2,8203	3,4297	2,45	3,70		
Toplam	45	3,2567	,31884	,04753	3,1609	3,3525	2,45	3,70		

Tablo 10. 'da sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri kıdem yılı değişkenine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 10. Sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı değişkenine ilişkin bulgular

Bireysel Yenilikçilik	Kıdem Yılı				
	1-10 yıl	11-20 yıl	21 ve üzeri yıl	Toplam	
	n	2	2	1	5
Yenilikçi	%	16.67	8	12.50	11.12
	n	6	15	4	25
Öncü	%	50	60	50	55.56
	n	3	6	2	11
Sorgulayıcı	%	25	24	25	24.44
	n	1	2	1	4
Kuşkucu	%	8.33	8	12.50	8.88
	n	0	0	0	0
Gelenekçi	%	0	0	0	0

	n	12	25	8	45
Toplam	%	100	100	100	100

Tablo 10. 'a göre katılımcılardan 12'si 1 ile 10 yıl arası kıdem yılına, 25'i 11 ile 20 yıl arası kıdem yılına, 8'i 21 ve üzeri kıdem yılına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. ve Tablo 10. 'a göre sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri ile kıdem yılı değişkeni arasında farklılaşmanın var olup olmadığı öğrenmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda önemli bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada altıncı alt problem olan "Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri üzerinde görev yaptıkları okuldaki kıdem yılı nasıl bir farklılık yaratmaktadır?" sorusunun cevabı elde edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 11. ' da sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin okuldaki kıdem yılı değişkeni ile aralarında bir fark olup olmadığı gösterilmiştir.

Tablo 11. Sınıf öğretmenlerinin okuldaki kıdem yılına göre bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin istatistiksel verileri

Okuldaki Kıdem Yılı	N	Mean	Std.	Std. Error	Lower Bound	Upper Bound	Min	Max	F	Sig.
			Deviasi on				imu m	imu m		
1-5 yıl	32	3,275	,31725	,0560	3,1606	3,3894	2,55	3,70	,345	,710
6-10 yıl	10	3,240	,37550	,1187	2,9714	3,5086	2,45	3,65		
10 ve üzeri yıl	3	3,116	,07638	,0441	2,9269	3,3064	3,05	3,20		
Toplam	45	3,256	,31884	,0475	3,1609	3,3525	2,45	3,70		

Tablo 11. 'a bakıldığında katılımcılardan 32'si 1 ile 5 yıl arasında, 10 'u 6 ile 10 yıl arasında, 3'ü 10 ve üzeri yıl arasında görev yaptığı okulda çalışmaya devam etmektedir.

Tablo 11. 'a göre sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerini okul kıdemi değişkeni yönünden farklılık gösterip göstermediğini belirtmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda puan ortalamaları arasında önemli bir farklılığa ulaşılmamıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmada Adıyaman ili Besni ilçesindeki devlete bağlı ilkokullarda görevli sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik seviyeleri belirlenmiş ve öğretmenlerin cinsiyetleri, medeni durumları, yaşları, kıdem yılları ve okuldaki kıdemleri arasında önemli bir farklılığın olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırmada öğretmenlere uygulanan ölçekte elde edilen puan ortalamalarına bakılarak öğretmenlerin yenilikçilik seviyeleri, yenilikçilik kategorileri ve ölçekteki alt boyutlarla ilgili sonuçlara ulaşılmıştır..

Araştırma sonucuna göre katılımcılardan 30'u yüksek seviyede yenilikçi, 10'u orta seviyede yenilikçi, 5'i ise düşük seviyede yenilikçi oldukları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yüksek düzeydeki yüzdelerinin orta ve düşük düzeye göre daha yüksek olması istenilen ve olumlu bir durumdur.

Araştırmada incelenen yenilikçilik kategorilerinde en yüksek puan alınan kategoriden itibaren sıralandığında; "Öncü"(f:25;%55,6), "Sorgulayıcı" (f:11;%24,4), "Yenilikçi" (f:5;%11,1), "Kuşkucu" (f:4;%8,9) şeklinde sıralanmıştır. "Gelenekçi" kategorisinde ise hiçbir öğretmen yer almamıştır. Öğretmenlerin çoğu, yenilikçilik kategorileri bakımından "Öncü" (f:25;ve55,6)" kategorisinde yer almışlardır.

Rogers (1983)'a göre öncü kategorisinde bulunan bireyler; saygıdeğerlerdir, dürüstlerdir ve vizyon sahibilerdir. Öncü kategorisindeki bireyler, yeniliğin toplumun diğer kesimleri tarafından kabul edilme sürecinde etkili olmaktadır. Literatüre bakıldığında araştırma sonucuyla tutarlılık gösteren çalışmaların olduğu tespit edilmiştir (Rogers E. M., 1983). Yılmaz (2018) 'ın ilkokul öğretmenleriyle yapılan çalışmasında katılımcıların çoğunluğun öncü kategorisinde bulunduğunu belirtmiştir (Yılmaz H. , 2018). Kaya (2017), biyoloji öğretmenleriyle yaptığı çalışmada bireysel yenilikçilik kategorisinde çoğunluğu sorgulayıcı kategoride bulmuş fakat öncü kategorisinin sorgulayıcı kategorisine yakın bir değere sahip olduğunu belirtmiştir (Kaya, 2017). Özbek (2014), öğretmenler ile yaptığı çalışmasında bireysel yenilikçilik kategorisinde çoğunluğun öncü kategorisinde olduğu sonucuna varmıştır. Öncü kategorisinin yüzdelerinin yüksek olması, yeniliklerin yayılmasında ve kabul edilmesinde umut vaat ettiği ifade edilebilir (Özbek, 2014).

Araştırmada "Öncü" (f:25;%55,6) kategorisinden sonra "Sorgulayıcı" (f:11;%24,4) kategorisi yüksek puana sahip olmuştur. Rogers (1983), sorgulayıcı kategorisindeki bireylerin yeniliklere karşı dikkatli davranışlar sergilediğini söylemektedir (Rogers E. M., 1983). Aynı

zamanda sorgulayıcı bireyler yeniliği benimsemeden önce üstünlük ve zayıflık yönlerini değerlendirip yeniliği benimserler. Yeniliğin kitlesel yayılmasında önemlidirler. Kılıçer (2011), öğretmen adayları üzerinden yaptığı çalışmada, adayların en çok sorgulayıcı kategorisinde olduğu görülmüştür (Kılıçer, 2011). Kert ve Tekdal (2012)'in çalışmasında üniversite öğrencilerin sorgulayıcı kategorisinde olduğu belirlenmiştir (Kert ve Tekdal, 2012). Özbek (2014), öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin yenilikçilik kategorisinin en çok "Sorgulayıcı" kategorisinde olduğunu belirtmiştir (Özbek, 2014). Abbak (2018), öğretmenlerle yaptığı çalışmada yenilikçilik kategorisinin en çok "sorgulayıcı" kategorisi olduğu sonucuna ulaşmıştır (Abbak, 2018). Sorgulayıcı kategorisindeki bireyler gerçekleşen değişim ve yenikler karşısında amaca ulaşma konusunda gecikmelere sebep olabilmektedir. Araştırma sonucuna bakılarak sınıf öğretmenlerinin çoğunun öncü ve sorgulayıcı kategorisinde olmaları, sınıf öğretmenlerinin yeniliği benimseme konusunda istek sahibi oldukları, diğer bireylere fikirleri ile liderlik ettikleri, yaşadıkları toplumdakileri yeniliklere karşısında etkili şekilde ikna ettikleri ve yenilikçi olma konusuna yakın oldukları yorumlanabilir.

Araştırmada "Sorgulayıcı" (f:11;%24,4) kategorisinden sonra "Yenilikçi" (f:5;%11,1) kategorisi yüksek puana sahip olmuştur. Rogers (1995)'a göre "Yenilikçiler" yenilikleri denemek için oldukça istekli davranırlar. Risk almayı sever ve kabullenirler. Bu sebepten dolayı yeniliklerle ilgili belirsiz durumlar yenilikçileri rahatsız etmez. Bazen bir yeniliği üretebildikleri ifade edilir (Rogers,1995; Uzkuurt, 2008).

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin "Gelenekçi" kategorisindeki yüzdesinin sıfır olması olumlu bir durum olarak değerlendirilir. Gelenekçi kategorisinde bulunan bireyler liderlik özelliklerine sahip değillerdir ve geçmiş zamanlara dayanarak kararlarını verirler. Gelenekçi kişiler önyargılı oldukları söylenebilir (Rogers E. M., 1995) dir.

Araştırmada öğretmenlere uygulanan ölçek sonucunda puanların ortalamasına bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun yüksek düzeyde yenilikçi olduğu söylenebilir. Yüksek düzeyde yenilikçi bireyler için yenilikleri denemek için istek gösterdikleri, bir durum karşısında risk aldıkları, girişken oldukları, teknolojiyi kullanma konusunda fazlaca faal oldukları söylenebilir. Yapılan bu araştırma gösteriyor ki sınıf öğretmenleri ortaya çıkan yeniliği benimseyip, uygulayıp aktif olarak kabullenmektedirler ve yeniliklerle ilgili olumlu davranışlar sergilemektedirler.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri cinsiyetleri arasında önemli farklılığın olmadığını göstermektedir. Buna göre öğretmenlerin kadın veya erkek olmaları yenilikçilik seviyelerinde farklılık oluşturmamaktadır. Literatür incelendiğinde Yılmaz Öztürk (2015) 'ün ilköğretim okulu öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında önemli farklılığın olmadığı tespit edilmiştir (Yılmaz Öztürk, 2015). Yine Şahin (2016), öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada adayların bireysel yenilikçi olma düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulmamıştır (Şahin, 2016). Rogers (2007) 'ın öğretmen adaylarına yönelik olan çalışmada cinsiyet değişkenine dair bulgusunda bir farkın olmadığını tespit edilmiştir (Rogers M. E., 2007). Handa ve Gupta (2009)'nın yaptığı araştırma sonucunda kadın ve erkek katılımcıların yenilikçilik düzeyinin farklı olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Handa ve Gupta, 2009).

Yapılan araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri ile yaşları arasında istatistiksel anlamda önemli bir fark tespit edilmemiştir. Araştırmada yenilikçilik kategorisindeki katılımcılardan 3'ünün 26-35, 1'inin 36-45, 1'inin 46 ve üzeri yaş aralığında oldukları görülmüştür. Öncü kategorisindeki katılımcılardan 11 'inin 26-35, 10'unun 36-45, 4'ünün 46 ve üzeri yaş aralığında oldukları görülmüştür. Sorgulayıcı kategorisindeki katılımcılardan 4'ünün 26-35, 6'sının 36-45, 1 'inin 46 ve üzeri yaş aralığında oldukları sonucuna varılmıştır. Kuşkucu kategorisindeki katılımcılardan 2 'sinin 26-35, 1'inin 36-45, 1 'inin 46 ve üzeri yaş aralığında oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerin yaş düzeyi arttıkça deneyimleri de doğru orantılı olarak artmaktadır. Bundan dolayı ileri yaşa sahip öğretmenlerin yenilik ve değişim konusunda genç öğretmenlere göre daha sorgulayıcı oldukları yorumu yapılabilir.

Bu araştırma sonucuna bakıldığında evli katılımcılardan %10,81'inin ve bekar katılımcılardan %12,50'sinin yenilikçi, evli katılımcılardan %56,75'inin ve bekar katılımcılardan %50'sinin öncü, evli katılımcılardan %24,33'ünün ve bekar katılımcılardan %25'inin sorgulayıcı, evli katılımcılardan %8,11'inin ve bekar katılımcılardan %12,50'sinin kuşkucu olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Yapılan bu araştırma sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri ile medeni durumları arasında önemli bir fark tespit edilmemiştir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yenilikçi öğretmen özellikleri ile kıdem yılları arasında önemli farklılık bulunmamaktadır. Yenilikçi kategorisindeki katılımcılardan %16,67 'si 1-10, %8 'i 11-20, %12,50 'si 21 ve üzeri yıl kıdemlerine sahiptir. Öncü kategorisindeki katılımcılardan %50 'si 1-10, %60 'ı 11-20, %50 'si 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip olduğu

görülmektedir. Sorgulayıcı kategorisindeki katılımcılardan %25 'i 1-10, %24 'ü 11-20, %25 'i 21 ve üzeri yıl kıdemine sahiptir. Kuşku kategorisindeki katılımcılardan %8,33 'ü 1-10, %8 'i 11-20, %12,50 'si 21 ve üzeri yıl kıdemlerine sahiptir. Öğretmenlerin tecrübelerinin artıyor olması yenilikçilik düzeylerini etkilememektedir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında Demir Başaran ve Keleş (2015)'in yaptıkları çalışmada öğretmenlerin kıdem yılları yenilikçilik seviyelerini etkilememektedir (Demir Başaran ve Keleş, 2015). Buna karşın Yüksel (2020)'in araştırmasında kıdem yılı az olan fen bilimleri öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri daha yüksektir (Yüksel, 2020).

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyinin okuldaki kıdem yılı değişkenine göre önemli bir farklılık göstermemektedir. Yüksek düzey yenilikçi bireylerin okuldaki kıdemlerine bakıldığında 19 'u 1-5, 9 'u 6-10, 2 'si 10 ve üzeri yıl olduğu görülmektedir. Orta düzeyde yenilikçi bireylerin okul kıdemleri 10'unun da 1-5 yıl olduğu görülmektedir. Düşük düzeyde yenilikçi bireylerin okul kıdemlerine bakıldığında ise 3 'ü 1-5, 1'i 6-10, 1'i 10 ve üzeri yıl olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Şahin, F. (2016). Öğretmen adaylarının bilişim teknolojileri kabul düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir. tez.yok.gov.tr: <https://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Özbek, A. (2014). Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin TPAB yeterlikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya. tez.yok.gov.tr: <https://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Abbak, Y. (2018). Öğretmenlerin Yaşamboyu Öğrenme Yeterlikleri ile Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri. tez.yok.gov.tr: <https://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Akkoyunlu, B. (2008). Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme. 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Bülbül, T. (2010). Yenilik Yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Braak, J. (2001). Individual characteristics influencing teachers' class use of computers. . Journal of Educational Computing Research, , 141-157.
- Coşkun Diker, Y. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi(Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, 18.
- Demir Başaran, S., & Keleş, S. (2015). Yenilikçi kimdir? Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(4), 106-118.
- Flynn, L., & Goldsmith, R. E. (1993). Identifying innovators in consumer service markets, . The Service Industries Journal, 13, No. 3, pp., 97-109.
- Gardner, J. W. (1990). Yenilikçi birey, Zinde toplum. . İstanbul: İlgı.
- Handa, M., & Gupta, N. (2009). Gender influence on the innovativeness of young urban Indian on-line shoppers. The Journal of Business Perspective, 25-32. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/097226290901300203> adresinden alındı
- Hurt, H. T., & diğ., v. (1977). Scales for the measurement of innovativeness . Human Communication Research, 4:, 58-65.
- Kılıçer, K. (2011). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profilleri. Yayınlanmamış doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi.

- Kılıçer, K., & Odabaşı, H. (2010). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçeye Uyarlama, Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 150-164.
- Kaya, S. (2017). Biyoloji öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Diyarbakır. tez.yok.gov.tr: <https://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Kert, S. B., & Tekdal, M. (2012). Farklı eğitim fakültelerine devam eden bireylerin yenilikçilik algılarının karşılaştırılması. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(4), 1150-1161.
- Lunvell, B. A. (2010). User- producer relationships, national system of innovation and internationalisation. National System of Innovation. Newyork: The Anthem Press.
- Neely, A., & Hii, J. (1998). Innovation and business performance: A literature review. The Judge Institute Of Management Studies, University Of Cambridge., 0-65.
- Oslo Kılavuzu. (2005). https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_3_TR.pdf Adresinden 26.12.2022 tarihinde alınmıştır. Tübitak.gov.tr: https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_3_TR.pdf adresinden alındı
- Palazzo, G. (2005). Postnational Constellations Of Innovativeness: A Cosmopolitan Approach. . Technology Analysis & Strategic Management, 150-164.
- Parlar, H., & Cansoy, R. (2017). Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik gösterme düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı, Antalya:: Pegem Akademi.
- Rogers, E. M. (1983). Diffusion of innovations. 3rd Edition. . New York: Free Press.
- Rogers, E. M. (1995). Diffusion of Innovations (Fift Edition). Newyork: Free Press, 248.
- Rogers, E. M. (2003). Diffusion of Innovation. (5th Edition). Free Press, New York.
- Rogers, M. E. (2007). Diffusion of Innovations. New York:Free Press.
- Rogers,1995 ; Uz Kurt, 2008. (tarih yok).
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Rollerini. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim Dergisi, 597-608.
- Sthapit, A., & Khadka, I. (2016). SOCIAL MEDIA MARKETING IN NEPAL: A STUDY OF TRAVEL. PYC Nepal Journal of Management, 9(1).

- Surry, D. W., & Brennan, J. P. (1998). Diffusion of Instructional Innovations: Five Important, Unexplored Questions. eric.ed.gov: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED422892.pdf> adresinden alındı
- TDK. (2022, 12 28). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. sozluk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tham, A., Mair, J., & Croy, G. (2020). Social media influence on tourists' destination choice: importance of context. *Tourism Recreation Research*, 45(2), 161-175.
- Uzkurt, C. (2008). Pazarlamada Değer Aracı Olarak: Yenilik Yönetimi ve Yenilikçi Örgüt Kültürü. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Xu, Z., & Chen, H. (2010). "Research and Practice On Basic Composition and Cultivation Pattern Of College Students" Innovative Ability. *International Education Studies*, 51-55.
- Yılmaz Öztürk, Z. (2015). İlköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve bu düzeylere etki eden etmenlerin incelenmesi. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep. tez.yok.gov.tr: <http://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Yılmaz, F., & diğ. (2014). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 259-276.
- Yılmaz, H. (2018). İlkokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtma düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu. tez.yok.gov.tr: <https://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Yüksel, R. (2020). Fen bilimleri öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyi, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile STEM uygulamaları özyeterlik algıları ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ensti. tez.yok.gov.tr: <http://tez.yok.gov.tr> adresinden alındı
- Yuan, F., & Woodman, R. W. (2010). Innovative behavior in the workplace: the role of performance and image outcome expectations. *Academic Management Journal*, 53 (2), 323-342.